

ประโยค ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบครั้งที่ ๑๙ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๘

๑. อะไรจัดเป็นนวก ๑ มีเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑ จงเขียนวิภัติหมวดอัชตัตถนี เฉพาะฝ่ายปรัสบทมาดู ๑ (๒๕๕๐, ๒๕๕๑/๒)
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ต่อไปนี้
- “กิริยาศัพท์ใด กล่าว..... กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัมมวาก, มีอุทาหรณ์ว่า..... ๑ (๒๕๕๐/๒)
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้ (๒๕๕๑)
- ก. วิภัติหมวดกาลาติปัตติ บอกกาลอะไร ๑ แปลว่าอย่างไร ๑
- ข. เหตุกัมมวาก ลงปัจจัยอะไรบ้าง ๑
๔. ศัพท์เช่นไรชื่อว่าอิทธิณสาธนะ ๑ และอิทธิณสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร ๑ กิริยาภิတ်ก คือ หนุโจ, ปหาย แปลว่าอย่างไร ๑ สำเร็จรูปมาจากอะไร ๑ (๒๕๕๐)
๕. ต ปัจจัย ในกิริยาภิတ်ก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ฐ และ ฏ เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง ๑ จงตอบ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ ๑ รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร ๑
- ก. อวสนติ เอตถาติ อวาโส ๑
- ข. สรณํ สติ ๑ (๒๕๕๐/๒)
๖. ในกิริยาภิတ်ก แบ่งกาลที่เป็นประธานได้เท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑ รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร ๑
- ก. ฌมมํ จรติ สีเลนาติ ฌมมจาริ ๑
- ข. กโรติ เตนาคิ กรณํ ๑ (๒๕๕๑)

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยค ๑-๒
เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๑๙ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๘

๑. **ตอบ** กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวาจก ฯ
(วาจกนั้น) มี ๕ อย่าง คือ กัตตุวาจก ๑ กัมมวาจก ๑ ภาววาจก ๑ เหตุกัตตุวาจก ๑ เหตุกัมมวาจก ๑ ฯ
ได้เขียนวิภัติหมวดอรรถัตตนี้ เฉพาะฝ่ายปรสสบท มาดังนี้

อชฺชตฺตนี้ (ปรสฺสปท)		
	เอก.	พหู.
ป.	อี	อุ
ม.	โอ	ตุถ
อุ.	อี	มฺหา

๒. **ตอบ** ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้
“กิริยาศัพท์ใด กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่า เหตุกัมมวาจก มีอุทาหรณ์ว่า สามิเกน สุเทน โอทโน ปาจาปิยเต” ฯ

๓. **ตอบ** ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้
ก. วิภัติหมวดกาลาติปัติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต ฯ แปลว่า “จัก...แล้ว” ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า “จักได้...แล้ว” ฯ
ข. เหตุกัมมวาจก ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ณฺ ณา นา ณฺหา โอ เณ ฌย ในกัตตุวาจกนั้น ด้วย ลงเหตุปัจจัย คือ ฌาเป ด้วย ลง ย ปัจจัยกับทั้ง อิ อาคมหน้า ย ด้วย ฯ

๔. **ตอบ** ผู้ทำฯ ในที่ใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของทีนั้น เป็นต้นว่า จานํ ที่ตั้ง, ที่ยืน ชื่อว่าอิกรณสาธนะ ฯ อิกรณสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลอย่างนี้ คือ
ที่เป็นกัตตุรูป แปลว่า “เป็นที่...”,
ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า “เป็นที่อันเขา...” ฯ
หญฺโธ แปลว่า ราเริงแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก หสฺ ชาติ ในความหวัระ, ต ปัจจัย ชาติมี สฺ เป็นที่สุด อยู่หน้า แปลง ต เป็น ฏฺ แล้วลบที่สุดชาติ ฯ
ปหาย แปลว่า ละแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก ป บทหน้า, หา ชาติ ในความละ, ตฺวา ปัจจัย อุปสัคอยู่ หน้า แปลง ตฺวา เป็น ย ฯ

๕. **ตอบ** ต ปัจจัย ในกิริยาภิตก เมื่อประกอบกับชาติซึ่งมี ฐ และ ฏ เป็นที่สุด แปลง ต เป็น ฑฺ ตัวอย่างเช่น พฺฑฺโธ แปลว่า รู้แล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก พฺฐ ชาติ ในความรู้, ต ปัจจัย, ชาติมี ฐ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ฑฺ แล้วลบที่สุดชาติ สำเร็จรูปเป็น พฺฑฺโธ,
ลภฺโธ แปลว่า อัน...ได้แล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก ลภ ชาติ ในความได้, ต ปัจจัย, ชาติมี ฏ เป็นที่สุด อยู่หน้า แปลง ต เป็น ฑฺ แล้วลบที่สุดชาติ สำเร็จรูปเป็น ลภฺโธ ฯ

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้เป็นรูปและสาธนะ ดังต่อไปนี้

- ก. **อาวสนฺติ** **เอตถาติ** **อาวาโส** เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ฯ
- ข. **สรณํ** **สติ** เป็นภาวรูป ภาวสาธนะ ฯ

๖. **ตอบ** ในกิริยาภิธานแบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๒ คือ ปัจจุบันกาล ๑ อดีตกาล ๑ ฯ

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้เป็นรูปและสาธนะดังต่อไปนี้

- ก. **ธมฺมํ** **จรติ** **สีเลนาติ** **ธมฺมจารี** เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัลลี้ละ ฯ
- ข. **กโรติ** **เตนาติ** **กรณํ** เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.